

PROGRAM CJELOŽIVOTNOGA UČENJA „TEMELJNA ČOVJEKOVA PITANJA“

I. O PROGRAMU OPĆENITO

Program cjeloživotnoga učenja naslova "Temeljna čovjekova pitanja" organizira i provodi Fakultet filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu u skladu sa svojom svrhom, misijom i vizijom.

Svrha je naime Fakulteta, među ostalim, i nastojanje oko dubljega razumijevanja čovjeka i njegova života te općenito refleksije o njegovoj datosti. Nadalje, u okviru svoje misije, njegova je zadaća i proučavanje odnosa filozofije, znanosti i vjere. Osim toga, Fakultet se u svojoj viziji zalaže za izgradnju obrazovanih ljudi, za izgradnju kulture dijaloga i suradnje među svjetonazorima. I napokon, Fakultet ovim programom želi poboljšati svoj obrazovni proces, na koji se pak trajno obvezao.

Razvidno je dakle da se program cjeloživotnoga učenja naslova "Temeljna čovjekova pitanja" svojim sadržajem uklapa u svrhu, misiju i viziju Fakulteta. Temeljna pitanja o čovjeku i pokušaji odgovora na njih imaju svoju povijest u filozofskoj refleksiji. Svjedoči o tome i I. Kant sa svoja glasovita četiri pitanja: Was kann ich wissen? (Što mogu znati?), Was soll ich tun? (Što treba da činim?), Was darf ich hoffen? (Čemu se smijem nadati?). I naposljetku: Was ist der Mensch? (Što je čovjek?). Ova su temeljna pitanja, kao i pokušaji odgovora na njih, u ovom programu proširena zbog povijesne konkretnosti u kojoj se današnji čovjek našao. Ovdje se misli na pitanja umjetne inteligencije, bioetičkih izazova, virtualnoga prostora te ljudskih prava i migracija.

Program se izvodi na hrvatskom jeziku.

II. KORISNICI PROGRAMA

Program je namijenjen korisnicima koji rade u humanističkom i društvenom području, kao i osobama treće životne dobi koji žele upotpuniti svoja znanja i raspravljati o pitanjima o kojima nisu imali prigode saznati i diskutirati tijekom svojega obrazovanja odnosno svoje profesije. Za upis na program nisu potrebne neke posebne ulazne kompetencije. Broj korisnika nije ograničen.

III. VODITELJ PROGRAMA I IZVODITELJI

Voditelj programa cjeloživotnoga učenja „Temeljna čovjekova pitanja“, također i jedan od njegovih izvoditelja, je prof.dr.sc. Ivan Šestak, zaposlenik Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Preostali izvoditelji programa su nastavnici Fakulteta filozofije i religijskih znanosti u znanstveno-nastavnim i suradničkim zvanjima.

IV. TRAJANJE PROGRAMA I NAČIN IZVOĐENJA NASTAVE

Program cjeloživotnoga učenja „Temeljna čovjeka pitanja“ obuhvaća 15 tematskih jedinica, od kojih se svaka izvodi u trajanju od dva školska sata. Cjelokupni program izvodi se dakle u trajanju od 30 sati. Jedna nastavna jedinica obuhvaća izlaganje njezina sadržaja te mogućnost interaktivnoga i kreativnoga sudjelovanja u nastavi.

V. ISHODI UČENJA NA RAZINI PROGRAMA

1. Upoznati se s različitim filozofskim perspektivama u pogledu poimanja čovjeka.
2. Kritički razmotriti pitanja koja se odnose na različite aspekte čovjeka kao duhovnoga, tjelesnoga, moralnoga i društvenoga bića.
3. Promišljati i raspravljati o (suvremenim) kulturnim fenomenima i vrijednostima. utemeljenima na znanjima i teorijama u filozofskoj baštini i drugim disciplinama.
4. Razvijati kritičko mišljenje.

VI. NAZIVI TEMATSKIH JEDINICA I IMENA IZVODITELJA

Da bi se postigli gore narečeni ishodi učenja na razini programa predviđeno je održavanje petnaest tematskih jedinica od po dva školska sata, koje će izvoditi nastavnici Fakulteta filozofije i religijskih znanosti, i to prema sljedećem rasporedu:

<i>Br.</i>	<i>Tematske jedinice</i>	<i>Izvoditelji</i>
1.	Što je čovjek?	Prof. dr. sc. Ivan Šestak
2.	Čovjek kao biće duše i tijela.	Izv. prof. dr. sc. Barbara Ćuk
3.	Što mogu znati i koji je smisao znanosti?	Izv. prof. dr. sc. Dalibor Renić
4.	Što znači biti dobar?	Prof. dr. sc. Ivan Koprek
5.	Kako biti sretan?	Prof. dr. sc. Ivan Šestak
6.	Zašto lijepo fascinira?	Izv. prof. dr. sc. Daniel Miščin
7.	Čovjek biće ljubavi.	Doc. dr. sc. Marija Džinić
8.	Drugi i zajednica - ograničenje ili samoostvarenje?	Dr. sc. Dan Đaković, asistent
9.	Smisao povijesnoga događanja.	Dr. sc. Dan Đaković, asistent
10.	Filozofija, znanost, religija: isključivanje ili nadopuna?	Prof. dr. sc. Anto Mišić
11.	Umjetna inteligencija	Doc. dr. sc. Ines Skelac
12.	Bioetički izazovi u znanstveno-tehničkoj epohi	Doc. dr. sc. Luka Janeš
13.	Susret i virtualni prostor	Izv. prof. dr. sc. Barbara Ćuk
14.	Ljudska prava i migracije	Doc. dr. sc. Ivan Čulo
15.	Smrt. Čemu se smijem nadati?	Prof. dr. sc. Ivan Šestak

Napomena: Opisi nastavnih jedinica programa cjeloživotnoga obrazovanja nalaze se poradi veće preglednosti u zasebnom prilogu na kraju ovoga dokumenta.

VII. ZAVRŠETAK PROGRAMA

Polaznici završavaju program odslušanim tematskim jedinicama, pisanim radom iz jedne tematske jedinice (12-15 stranica) i uredno ispunjenim ostalim obvezama.

Završetkom programa polaznici dobivaju potvrdu o završenom programu cjeloživotnoga učenja „Temeljna čovjekova pitanja“.

VIII. CIJENA UPISA NA PROGRAM

Upisna cijena iznosi 265.00 eura.

Za prijavu više sudionika iz iste ustanove, kao i za fizičke osobe koje same financiraju sudjelovanje na programu, moguće je ostvariti popust.

U cijenu je uključeno sudjelovanje u nastavi i materijali za radionicu (prezentacije, tekstovi), a u slučaju nastave uživo i topli napitak u pauzi.

PRILOG: Opis tematskih jedinica

Napomena: U opisu tematske jedinice navedena je samo najnužnija literatura. Izvoditelji će na ostalu literaturu uputiti slušatelje tijekom nastave. Sva navedena literatura dostupna je u Knjižnici »Juraj Habelić«.

Tematska jedinica 1

Naziv	Što je čovjek?
Izvoditelj	Prof. dr. sc. Ivan Šestak
Cilj	Upoznati slušatelje s naročitosti filozofskoga postavljanja pitanja o čovjeku i pokušaju odgovora na njega - za razliku od svakoga drugoga znanstvenoga, pa i teološkoga pokušaja. Potaknuti raspravu o filozofskoj relevantnosti pitanja o smislu čovjeka za druga područja znanosti i čovjekove djelatnosti, te za čovjekov život u cjelini. Analizirati pitanje o smislu u pojedinim filozofskim razdobljima
Ishodi učenja	1. Definirati posebnost filozofskog postavljanja pitanja o smislu čovjeka. 2. Razumjeti značenje pitanja o čovjeku i njegovu smislu za život u cjelini. 3. Kritički analizirati različite koncepcije ponude smisla.
Teme	1. Analiza uvjeta mogućnosti postavljanja pitanja općenito, te uvjeta mogućnosti pitanja o čovjeku posebno. 2. Ishodište ili polazište postavljanja pitanja o čovjeku i metodički postupak njegova rješenja. 3. Povijest filozofije kao svjedok pitanja i odgovora na pitanje o čovjeku i njegovu smislu.
Literatura	1. Haeffner, Gerd (2003). <i>Filozofska antropologija</i> . Zagreb: Naklada Breza. 2. Šestak, Ivan (2011). <i>Prilozi filozofiji o čovjeku</i> . Zagreb: FTIDI.

Tematska jedinica 2

Naziv	Čovjek kao biće duše i tijela
Izvoditelj	Izv. prof. dr. sc. Barbara Čuk
Cilj	1. Razumjeti čovjekove vlastitosti.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Upoznati dualističke i hilemorfističke koncepcije čovjeka. 3. Upoznati Plessnerov pristup čovjeku. 4. Ovladati osnovnim tezama mislilaca koji su navedeni u opisu kolegija. 5. Kritičko promišljanje o istim.
Ishodi učenja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Definirati i nabrojati čovjekove vlastitosti i objasniti ih. 2. Razlikovati i kratko objasniti dualistički, monistički i hilemorfistički koncept čovjeka, objasniti shvaćanje čovjeka uključujući način postavljanja i rješavanja problema. 3. Reproducirati i objasniti Plessnerov pokušaj nadilaženja dualizma, čovjekovu ekscentričnu poziciju i čovjekov odnos prema njegovu tijelu. 4. Analizirati utjecaj digitalne tehnologije na čovjeka. 5. Analizirati odabrane tekstove i izdvojiti najvažnije ideje i argumente te samostalno argumentirati u prilog ili protiv iznesenih teorija.
Teme	<p>Tematska jedinica „Čovjek kao biće duše i tijela“ propituje dvojnu prirodu čovjeka kao bića duše i tijela iz perspektive njegovih vlastitosti (jezik, umjetnost, religioznost, društvenost i političnost, rad i tehnika i druge). Uz kraći pregled klasičnih dualističkih i hilemorfističkih koncepcija obrađuje se Plessnerov pogled na čovjeka i njegove monopole, a problematizirat će se i utjecaj suvremenih tehnologija na čovjeka i njegovo seberazumijevanje, odnosno položaj duše i tijela u kiberprostoru.</p>
Literatura	<ol style="list-style-type: none"> 1. Šestak, Ivan (2008). Pokazatelji čovjekove duhovne dimenzije. Analiza čovjekovih vlastitosti. <i>Obnovljeni Život</i>, (63)1, str. 3-19. 2. Plessner, Helmuth (2010). <i>Smijeh i plač</i>. Zagreb: Breza.

Tematska jedinica 3

Naziv	Što mogu znati i koji je smisao znanosti?
Izvoditelj	Izv. prof. dr. sc. Dalibor Renić
Cilj	Upoznavanje studenata s osnovnim pitanjima o uvjetima, izvorima i dosezima znanja, te s pitanjem definiranja i zadaće znanosti u kontekstu ljudskog nastojanja osmišljavanja egzistencije, u sklopu programa cjeloživotnoga obrazovanja „Temeljna čovjekova pitanja“.
Ishodi	<p>Polaznici će moći:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Definirati ključne epistemološke pojmove. 2. Razumjeti središnja pitanja i probleme za filozofiju spoznaje i filozofiju znanosti. 3. Povezati filozofska pitanja o znanju i znanosti s drugim filozofskim disciplinama. 4. Kritički analizirati i zdravorazumske pretpostavke znanja, i radikalne skeptičke zahtjeve.
Teme	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojam istine i njezin kriterij. 2. Samosvijest kao temelj svake spoznaje. 3. Problem jezičnog priopćivanja. 4. Sigurnost posrednih i nadiskustvenih spoznaja. 5. Uvid u istinu u zauzimanje stava.
Literatura	Macan, Ivan (1997). <i>Filozofija spoznaje</i> . Zagreb: FTIDI.

Tematska jedinica 4

Naziv	Što znači biti dobar?
Izvoditelj	Prof. dr. sc. Ivan Koprek
Cilj	<p>Etika je - od antičkoga do suvremenoga doba - jedna od najvažnijih filozofskih disciplina, ali i najzanimljivije područje filozofije za koje, osim akademske zajednice, interes pokazuje i šira javnost. Riječ je o pitanju što trebam činiti? To može značiti i pitanje: U čemu se sastoji čovjekova neporočnost, dobrota? Predmet etike je moralno relevantno djelovanje, kojem etika pristupa deskriptivnom i normativnom metodom s ciljem spoznavanja moralnoga djelovanja i oblikovanja moralne svijesti. Ciljevi ove teme su: - uočiti problematiku etike, - protumačiti subjektivne i objektivne motive etičkog djelovanja, - odgovoriti na pitanje utemeljenja morala - odrediti individualno područje etike.</p> <p>Polaznici će steći spoznaje o temeljnim pojmovima i pravcima filozofske etike te će moći poznavati i prosuđivati razne etičke teorije koje su relevantne za mnoga područja života, suvremeni svijet, daljnji studij i osobni etički stav.</p>
Ishodi učenja	<p>Nakon uspješno završenoga programa polaznici će:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vladati etičkim pojmovima poput: dobro, zlo, savjest, sloboda, volja, vrijednost itd. 2. Imati uvid u etičke pravce koji su se javili u povijesti te u bitnome određuju današnju etičku diskusiju. 3. Kritički se odnositi prema raznim etičkim koncepcijama i usmjerenjima te u tom smislu zauzimati vlastite stavove.
Teme	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antropološke karakteristike <i>conditio humanae</i>; 2. Temeljni obrisi moralnog iskustva; 3. Moralna argumentacija i metode etike; 4. Značenje riječi "dobar"; 5. Dobro i vrijednost; 6. Deontički i vrijednosni sudovi; 7. Pojam dobra u povijesti etike; 8. Fenomenologija i oblici ljudskoga djelovanja; 9. Teleološka i deontička etika; 10. Aretaička etika i pojam vrline; 11. Dobro i kardinalne vrline; 12. Dobro i pitanja savjesti; 13. Problem moralnoga zla.
Literatura	Koprek, I. (2004). <i>Mala povijest etike</i> . Zagreb: FTIDI.

Tematska jedinica 5

Naziv	Kako biti sretan?
Izvoditelj	Prof. dr. sc. Ivan Šestak
Cilj	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upoznati slušatelje s univerzalnim fenomenom čovjekove žudnje za srećom te pokušaj filozofskoga i religijskoga odgovora na njega. 2. Potaknuti raspravu o relevantnosti sreće za sva područja čovjekove djelatnosti te život u cjelini. 3. Analizirati pitanje o čovjekovoj sreći kod značajnih teoretičara filozofsko-religijske misli.
Ishodi učenja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Definirati posebnost čovjekove žudnje za srećom u cjelokupnosti njegova samorazvoja. 2. Razumjeti značenje žudnje za srećom za život u cjelini.

	3. Kritički analizirati različite koncepcije ponude sreće odnosno punine sreće.
Teme	1. Žudnja za srećom kao univerzalni fenomen i cilj svih ljudi, koji iznova zadobiva na značenju u znanstvenom diskursu. 2. Polazište i metodički postupak rješavanja problema čovjekove žudnje za srećom. 3. Povijest filozofije i fenomenologija religije kao svjedoci pitanja i odgovora o čovjekovoj žudnji za srećom, odnosno puninom sreće.
Literatura	Šestak, Ivan (2018). <i>Toma Akvinski o sreći i blaženstvu</i> . Zagreb: FTIDI.

Tematska jedinica 6

Naziv	Zašto lijepo fascinira?
Izvoditelj	Izv. prof. dr. sc. Daniel Miščin
Cilj	Zašto lijepo fascinira? Promatrajući dugu povijest ljepote i odnosa prema njoj u našoj zapadnoj civilizaciji, zasigurno se može prepoznati zajednički korijen odgovora na to pitanje. Iz tog korijena razvijale su raznolike ideje u različitim povijesnim razdobljima. Taj se temelj nalazi u antičkoj filozofiji, tj. u Platonovoj idealističkoj estetici s jedne strane te u Aristotelovu realizmu s druge. Drugim riječima dva različita odgovora na pitanje zašto lijepo fascinira što su ih ponudila dvojica velikana antičke filozofije ostala su toliko utkana u naše razumijevanje ljepote da sva kasnija razmišljanja na tu temu u njima nalaze svoje „praoce“. Zbog toga ćemo, nastojeći ponuditi odgovor na temeljno pitanje o razlozima fascinacije ljepotom, pokazati koliko Platonova i Aristotelova udjela ima u našem (nerijetko neosviještenom) odnosu prema ljepoti. To vrijedi i za tradicionalna i za moderna uvjerenja, pa i za ono osobito često, o „ljepoti u oku promatrača“. Predavanje je namijenjeno svima koji su već fascinirani ljepotom prirode i umjetnosti, a nastoje domisliti odgovor na pitanje: zašto je tako?
Ishodi učenja	1. Analizirati pojam lijepoga i fascinacije lijepim iz filozofske perspektive. 2. Steći temeljne uvide o filozofskom promišljanju lijepoga i umjetnosti.
Teme	1. Platonova ideja ljepote (idealizam) 2. Aristotelova ideja ljepote (realizam) 3. Posljedice radikalnog subjektivizma u estetici (relativizam) 4. (Post)modernistička ideja ljepote
Literatura	Eco, Umberto (2004). <i>Povijest ljepote</i> . Zagreb: Hena com.

Tematska jedinica 7

Naziv	Čovjek biće ljubavi
Izvoditelj	Doc. dr. sc. Marija Džinić
Cilj	Upoznati polaznike s temeljnim odrednicama čovjeka kao bića ljubavi. Pojasniti različite dimenzije i vrste emocija te ljubav kao zasebnu vrstu važnu za osobnu izgradnju pojedinca, ali i zajednice u cjelini.
Ishodi učenja	1. Definirati afektivnu dimenziju čovjeka.

	<p>2. Razumjeti važnost afektivnog sazrijevanja.</p> <p>3. Navesti i pojasniti izvorne teorije emocija.</p> <p>4. Izdvojiti elemente razlikovanja ljubavi u odnosu na druge emocije.</p>
Teme	<p>„Prije no što je <i>ens cogitans</i> ili <i>ens volens</i>, čovjek je <i>ens amans</i>“. Riječi njemačkog filozofa Maxa Schelera jasno ukazuju na važnost ljubavi u čovjekovu životu. Vrijeme u kojemu živimo karakterizira učestalo redefiniranje tradicionalnih kategorija i pojmova. Tako i govor o ljubavi postaje izrazito kompleksan, s mnoštvom različitih pristupa (biološki, psihološki, sociološki, teološki pa i filozofski). No, upravo višestrukost pristupa ukazuje na bitni značaj ljubav za ljudsko biće. Predavanje je usmjereno analizi temeljnih teorija emocija s naglaskom na ljubav kao zasebnu, gotovo najvažniju, emociju. Upravo spomenuta važnost iziskuje neprestano usavršavanje i rast zrelosti u ljubavi. Predavanjem se potvrđuje kako je ta ista zrelosti pretpostavka ne samo zdrava odnosa između dvoje ljudi, već i međuljudskih odnosa općenito.</p>
Literatura	<p>Franco, Imoda (2004). <i>Razvoj čovjeka: psihologija i misterij</i>. Zagreb: Kršćanska sadašnjost (odabrani dijelovi).</p>

Tematska jedinica 8

Naziv	Drugi i zajednica – ograničenje ili samoostvarenje?
Izvoditelj	Dr. sc. Dan Đaković, asistent
Cilj	<p>Razviti smisao za društvenost i politiku te upoznati polaznike s temeljnim pojmovima i konceptima političkih ideja i društvenih ideologija te kontekstom u kojemu su one nastale od antike do naših dana. Tijekom predavanja bit će predstavljeni i objašnjeni pojmovi kao solidarnost, supsidijarnost, država, demokracija, personalizam, komunitarnost, liberalizam, neoliberalizam, demokracizam, konzervativizam, nacionalizam, sekularizam, socijalizam, socijaldemokracija, postmodernizam, individualizam, kolektivizam, totalitarizam itd.</p>
Ishodi učenja	<p>Nakon odslušane jedinice polaznici će moći:</p> <ol style="list-style-type: none"> Objasniti i interpretirati glavne teme filozofije politike. Navesti i analizirati temeljna djela političke misli i društvene etike. Pravilno tumačiti i znati usporediti različite filozofijske pristupe biti društvenog i političkog. Samostalno interpretirati i analizirati filozofijsko-političke i socijalno-etičke tekstove. Razviti kritički odnos prema porukama političara.
Teme	<p>U ovoj tematskoj jedinici će se predstaviti najznačajniji predstavnici povijesti europske političke filozofije, od Platona, Aristotela, Augustina, Tome Akvinskoga, preko T. Morea, Machiavellia, Hobbesa, Rousseaua, Kanta, Hegela sve do novijih teoretičara koji su svoju misao temeljili na pozadini filozofije kritičkog racionalizma, odnosno do suvremenih liberalnih (Rawls) i „konzervativnih“ teoretičara (komunitarista!). U tematskoj jedinici će se predstaviti, pojasniti i analizirati pojmovi koji su vezani uz politiku kao što su: narod, nacija, država, vlast, moć, sloboda, jednakost, demokracija, ljudska prava itd.</p>
Literatura	<p>Maritain, J. (1992). <i>Čovjek i država</i>. Zagreb: Globus-Školska knjiga.</p>

Tematska jedinica 9

Naziv	Smisao povijesnoga događanja
Izvoditelj	Dr. sc. Dan Đaković, asistent
Cilj	Osvijestiti polaznike i potaknuti njihov interes za filozofiju povijesti i upoznati ih s temeljnim pojmovima i konceptima filozofsko-povijesnih ideja i društvenih ideologija, te kontekstom u kojemu su one nastale od antike do naših dana. Tijekom predavanja bit će predstavljeni i objašnjeni pojmovi kao povijest, filozofija i teologija povijesti, država, društvo, sekularnost, vremenito i vječno, ideologija, personalizam, komunitarnost, politička idolatrija, nacionalizam, postmodernizam, individualizam, kolektivizam, totalitarizam, eshatologija, svijet, civilizacija, Kraljevstvo Božje itd.
Ishodi učenja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Objasniti i interpretirati glavne teme filozofije povijesti. 2. Navesti i analizirati temeljna djela filozofije povijesti i političke misli. 3. Pravilno tumačiti i znati usporediti različite filozofijske pristupe smislu i biti povijesnog događanja. 4. Samostalno interpretirati i analizirati filozofijsko-povijesno-političke tekstove. 5. Razviti kritički odnos prema porukama povjesničara i političara.
Teme	Filozofija povijesti je grana filozofije koja se bavi pitanjima koja su povezana s čovjekovim životom u povijesti s obzirom na nadpovijesnu i vječnu dimenziju ljudske osobe. Za razliku od povijesti ili historiografije koje tim pitanjima pristupaju s empirijskog stajališta, pristup filozofije povijesti temelji se više na teorijsko-normativnom traganju za odgovorom na pitanje o smislu i svrsi povijesti i povijesnog događanja te čovjeka u vremenu.
Literatura	Berdajev, Nikolaj (2005). <i>Smisao povijesti</i> . Split: Verbum.

Tematska jedinica 10

Naziv	Filozofija, znanost i religija - isključivanje ili nadopuna?
Izvoditelj	Prof. dr. sc. Anto Mišić
Cilj	Cilj je tematske jedinice upoznati polaznike s osnovnim znanjima o pojmovima: filozofija, znanost i religija, te o objektu, metodi i vidiku pod kojim promatraju stvarnost; s poviješću odnosa filozofije, znanosti i religije, prožimanjima i sukobljavanju kao i mogućnosti za suradnju; s razvojem istraživanja filozofskoga promišljanja religijskog fenomena, tematike i sadržaja religijskih učenja, prisutnost religije u kulturi i njezinoj ulozi u suvremenom društvu.
Ishodi učenja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Analizirati povijesne izvore nastanka i razvoja odnosa filozofije, znanosti i religije. 2. Analizirati i prikazati temeljne pojmove iz filozofije religije. 3. Opisati i usporediti različite suprotstavljene struje i mišljenja o odnosu filozofije, znanosti i religiji.

	4. Vrednovati i kritički ocjenjivati različita stajališta, argumente i način predavanja predmetnog nastavnika.
Teme	1. Epistemološki status filozofije. 2. Epistemološki status znanosti i njihova podjela. 3. Epistemološki status religije.
Literatura	Welte, Bernard (2016). <i>Filozofija religije</i> . Zagreb: MH.

Tematska jedinica 11

Naziv	Umjetna inteligencija
Izvoditelj	Doc. dr. sc. Ines Skelac
Cilj	Cilj je predavanja upoznati polaznike s klasičnim logičko-filozofskim temama i problemima koji su ponovo otkriveni ili su relevantni za istraživanja u umjetnoj inteligenciji, kao i potaknuti raspravu o filozofskoj relevantnosti otkrića i etičkih i društvenih posljedica umjetne inteligencije, odnosno analizirati osnovne probleme filozofije umjetne inteligencije.
Ishodi učenja	1. Analizirati važnost filozofskih promišljanja u kontekstu razvoja umjetne inteligencije. 2. Kritički propitati različita etička pitanja koja proizlaze iz razvoja umjetne inteligencije. 3. Raspravljati o filozofskim preduvjetima razvoja umjetne inteligencije te položaju čovjeka u odnosu na umjetnu inteligenciju.
Teme	1. Osobni identitet i umjetna inteligencija 2. Problem singularnosti – “Download” ljudskog uma 3. Filozofija uma i umjetna svijest 4. Humanoidni roboti – savršeno racionalna bića? 5. Je li moguća emocionalna inteligencija unutar umjetne inteligencije?
Literatura	Skansi, S. (2020). <i>Guide to Deep Learning Basics: Logical, Historical and Philosophical Perspectives</i> . Springer.

Tematska jedinica 12

Naziv	Bioetički izazovi u znanstveno-tehničkoj epohi
Izvoditelj	Doc. dr. sc. Luka Janeš
Cilj	Cilj je predavanja upoznati polaznike s osnovnim segmentima bioetičkih koncepata i perspektiva, s fokusom na aktualnu epohu obilježenu znanstveno-tehničkim otkrićima i alatima korištenima u svakodnevnom životu. Evaluacijski naglasak je na: - odnosu između života i smrti s bio-medicinskog i duhovnoga gledišta; - tehnikalizaciji života; - bioetičkom senzibilitetu i svetosti života; - pojmovima odgovornosti, empatije, budućnosti, interdisciplinarnosti i pluriperspektivnosti.
Ishodi učenja	Polaznici će moći: 1. Prepoznati bioetičke probleme unutar aktualnih životnih događaja. 2. Koristiti bioetičku orijentaciju pri sučeljavanju s konkretnim svakodnevnim zbivanjima i okolnostima. 3. Prepoznati poveznice između bioetike i ostalih filozofskih disciplina. 4. Praktično se služiti orijentacijskim znanjem i integrativnim mišljenjem.

	5. Biti upoznati s važnošću interdisciplinarnog pristupa u filozofiji i znanosti, te mogućnostima njihove primjene.
Teme	1. Uvod: bioetika i nova epoha. 2. Zaštita života u doba visoko razvijene tehnike i društvenih mreža. 3. Odgovornost kao temeljni bioetički pojam. 4. Osnove orijentacijskog znanja i integrativnog mišljenja. 5. Osnove interdisciplinarnog i transdisciplinarnog timskog rada.
Literatura	Čović, A. (2004). <i>Etika i bioetika</i> . Zagreb.

Tematska jedinica 13

Naziv	Susret i virtualni prostor
Izvoditelj	Izv. prof. dr. sc. Barbara Ćuk
Cilj	1. Razumjeti pojam susreta. 2. Upoznati različite pristupe temi susreta. 3. Upoznati Buberov koncept susreta. 4. Prepoznati i objasniti promjene susreta u virtualnom prostoru i susreta pod mjerama fizičke distance. 5. Kritičko promišljanje o istim.
Ishodi učenja	1. Definirati susret i pristupe susretu. 2. Reproducirati i objasniti Buberov koncept susreta. 3. Opisati osnovne probleme susreta u virtualnom okruženju i kritički ih ispitati. 4. Nabrojati, opisati i kritički ispitati utjecaj mjera socijalne distance na komunikaciju između ljudi (u kontekstu izloženom na predavanju).
Teme	Tematska jedinica „Susret i virtualni prostor“ obrađuje susret kao posebnost ljudske egzistencije, odnosno propituje susret kao odnos koji pretpostavlja prisutnost i realizira se između čovjeka i čovjeka, između čovjeka i drugih živih bića ili kao odnos s Bogom. Susret se određuje kao uvodni čin, ali i mjesto ili okružje u kojem se zbivaju druge specifično ljudske aktivnosti kao što su dijalog, razgovor, poučavanje, spoznavanje, umjetničko stvaranje, molitva i druge. U vremenu pandemije bolesti COVID-19 kompjuterizacija svakodnevnoga života, koja je započela i prije same pandemije, zahvatila je velik dio naših aktivnosti, naše poslove, učenje, poučavanje, čak i slobodno vrijeme. Stoga je važno ispitati transformiraju li se susret, a onda i aktivnosti kojima susret prethodi, ulaskom u virtualno okruženje i na koji način, uz kraći prikaz istraživanja o tome kako su mjere fizičke distance utjecale na komunikaciju između ljudi.
Literatura	1. Buber, Martin (1977). <i>Ja i Ti</i> . Beograd; <i>Ich und Du</i> , Ditzingen, Philipp Reclam jun. Stuttgart, 2009.; <i>I and Thou</i> , Edinburgh, 1937. Dostupno na https://www.burmalibrary.org/docs21/Buber-c1923-I_And_Thou-ocr-tu.pdf . 2. Zbornik radova simpozija <i>Socijalna distanca – filozofijske, religijske, sociološke, psihološke i pravne implikacije</i> , održanog 28.10. 2021. na FFRZ-u Sveučilišta u Zagrebu (u pripremi).

Tematska jedinica 14

Naziv	Ljudska prava i migracije
Izvoditelj	Doc. dr. sc. Ivan Čulo
Cilj	<p>Pojam 'ljudska prava' imao je ključnu ulogu u etici i političkoj filozofiji, pravu i politici, osobito u drugoj polovici 20. stoljeća, a svaka ozbiljnija rasprava o suvremenosti sadržavala je bar spomen na ljudska prava. Prije 72 godine donijeta je <i>Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima</i>, najprevođeniji i najutjecajniiji pravni akt našega doba, kojim su uspostavljena tzv. moderna ljudska prava i kojim svaki čovjek postaje subjektom međunarodnog prava. Time je raskinuta veza s pozitivističko-pravnim konceptom 'prava čovjeka', koji je bio isključivo u domeni svake pojedine države. U filozofsko-pravnom smislu to je značilo i pobjedu filozofije prirodnog prava nad filozofijom pravnoga pozitivizma.</p> <p>Ljudska su prava kreirana na idejama personalizma, prirodno-pravne koncepcije, univerzalizma i solidarizma, a preuzeta su i svoj razvoj ili degeneraciju, ovisno o pristupu, doživljavaju u svojoj suprotnosti: individualizmu, pravnom pozitivizmu, kozmopolitizmu i egoizmu. Stoga u prvi plan izbija problem poimanja utemeljenja, sadržaja, opsega i svrhe ljudskih prava kako u totalitarnom, tako i u liberalnom poimanju svijeta i čovjeka.</p> <p>Progonstvo, emigracija, egzil, disidenstvo i sl. pojmovi su koji su postojali još od Adama, ali su aktuelni i u 20. odnosno na početku 21. stoljeća, osobito u vezi ljudskih prava. Razmatra se uloga emigranata u kreiranju ljudskih prava, današnji odnos ovodobnih migracija u kontekstu ljudskih prava te ljudska prava u misli hrvatskih emigranata od 1945. do 1991.</p> <p>Cilj ovoga predavanja je upoznati polaznike s problematikom i značenjem personalizma kao filozofskoga pravca koji je pridonio kreiranju i uspostavi ljudskih prava, objasniti sadržaj i opseg ljudskih prava te ukazati na utjecaj i važnost migracija za ljudska prava iz više različitih perspektiva.</p>
Ishodi učenja	Nakon predavanja polaznici će moći navesti obilježja personalističke misli, filozofske i pravne aspekte nastanka ljudskih prava te osnovne karakteristike odnosa migracija i ljudskih prava. Također, očekuje se da polaznici mogu navesti neke suvremene dileme u vezi migracija i ljudskih prava.
Teme	<p>Ciljevi će se ostvariti obradom dolje navedenih tematskih cjelina:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Određenje personalizma, predstavnici personalizma. 2. Personalistička antropologija (osoba, ljudsko dostojanstvo, odnos osobe i zajednice). 3. Politička filozofija personalizma (kritika liberalne demokracije, kritika totalitarnih sustava, personalistička vizija idealnog društva). 4. Personalistička filozofija prava i kreiranje modernih ljudskih prava (<i>Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima</i>). 5. Migracije i ljudska prava (uloga migracije u kreiranju ljudskih prava, suvremene migracije i ljudska prava, ljudska prava u misli hrvatske emigracije).
Literatura	Čulo, Ivan (2020). <i>Personalizam i ljudska prava</i> . Zagreb: Alfa.

Naziv	Smrt. Čemu se smijem nadati?
Izvoditelj	Prof. dr. sc. Ivan Šestak
Cilj	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upoznati slušatelje s fenomenom smrti kao općeljudskim i najvažnijim problemom čovjeka, čije rješenje utječe na smislenost života. 2. Potaknuti raspravu o relevantnosti pitanja o smrti za društvo i pojedinca. 3. Analizirati pitanje i pokušaje odgovora na pitanje o problemu smrti i njezina nadvladavanja u povijesti filozofije.
Ishodi učenja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Definirati posebnost filozofskog postavljanja pitanja o smrti čovjeka i njezina rješenja pod vidikom nade. 2. Razumjeti značenje pitanja o smrti za čovjeka i za život u cjelini. 3. Kritički analizirati različite koncepcije za nadilaženje smrti, osobito klasične metafizičke dokaze za besmrtnost čovjeka.
Teme	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fenomen smrti u interdisciplinarnom pristupu. 2. Ishodište pitanja o smrti i besmrtnosti. 3. Horizont nade na temelju klasičnih metafizičkih dokaza za besmrtnost.
Literatura	Markešić, Ivan (ur.) (2017). <i>Čovjek i smrt. Teološki, filozofski, bioetički i društveni pristup</i> . Zagreb: Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Hrvatsko katoličko sveučilište, Udruga Posmrtna pripomoć.